

L'arquitectura de l'interval

En la civilització de la immediatesa, el silenci i l'espera han passat de ser estats naturals de la consciència a ser considerats residus. Vivim en el que podríem anomenar l'era de l'horror vacui cronològic: qualsevol esquartera en la nostra agenda ha de ser immediatament segellada amb el ciment del consum digital o la producció intel·lectual. Si tenim cinc minuts a la parada de l'autobús, els "omplim". Si esperem que l'aigua bulli, "revisem". Hem oblidat l'art de perdre el temps, d'aquell instant que ens sobra i que, precisament perquè no serveix per a res, ho podria ser tot.

L'assaig contemporani hauria de preguntar-se en quin moment la llibertat es va convertir en gestió. Des de la Revolució Industrial, l'ésser humà ha lluitat per reduir la jornada laboral; però, en guanyar temps lliure, sembla que ens hagi agafat por de la seva buidor. L'antropòleg Marc Augé parlava dels "no-llocs" (aeroports, supermercats); avui hauríem de parlar dels "no-temps". Són aquells moments de transició que ja no habitem perquè estem projectats en una pantalla.

Aquesta colonització del minut buit ha generat una mena de neurosi de la utilitat. Sembla que l'individu modern s'hagi de justificar davant d'un tribunal invisible per cada segon que no ha estat "invertit" en una millora personal, ja sigui física, laboral o informativa. L'oci s'ha professionalitzat; ara ens preparam per a les vacances amb el mateix rigor que per a una auditoria, i tornem més cansats de l'imperatiu de "gaudir al màxim" que del mateix treball. Ens hem convertit en els capatassos de la nostra pròpia explotació.

L'eficàcia ha colonitzat el pensament. Ja no llegim per derivar, sinó per informar-nos. No caminem per contemplar, sinó per complir una quota de passes al rellotge intel·ligent.

Aquesta voluntat d'exhaustivitat ens està robant la capacitat de la **serendipitat**: la troballa afortunada i inesperada que només es produeix quan no busquem res concret.

Hi ha una dignitat gairebé metafísica en el fet de mirar com cau la pols en un raig de sol que entra per la finestra. És un acte de resistència política. En un sistema que ens vol "actius" (entesos com a consumidors de dades), l'acte de no fer res esdevé una forma radical de dissidència. L'assaig, com a gènere, neix precisament d'aquesta pulsio: Montaigne no escrivia per donar solucions tècniques, sinó per explorar els replecs d'una ment que es mira a si mateixa sense pressa.

Antigament, el concepte de l'*otium* romà no era sinònim de mandra, sinó el temps necessari per a la reflexió intel·lectual i ciutadana, oposat al *negotium* (la negació de l'oci, el negoci). Avui, hem invertit els termes: el negoci és l'estat permanent i l'oci és només una breu recàrrega de bateria per tornar a produir. Si l'assaig és una "voluntat de creació", com diuen les càtedres, aquesta ha de partir d'una ment que s'atreveixi a estar desocupada. Sense la taca d'oli que s'estén lentament sobre el paper, no hi ha pensament profund; només reaccions espasmòdiques a estímuls externs.

Si la prosa de no-ficció busca el testimoni, el meu testimoni és el de la **percepció lenta**. Reclamo el dret a la distracció, no com a manca de concentració, sinó com una obertura cap al món. L'especialització ens ha fet savis en parcel·les minúscules, però ens ha tornat cecs davant la totalitat del paisatge.

Reclamar l'interval no és un exercici de nostàlgia, sinó d'ecologia mental. En un món saturat de respostes ràpides, l'assaig ha de ser la pregunta que es manté en l'aire, el parèntesi que ningú s'atreveix a tancar.

Finalment, cal considerar que la creació (ja sigui literària, científica o política) no neix de la saturació, sinó de l'interval. Igual que en la música el silenci és el que dona sentit a la nota, en la vida humana és el temps "perdut" el que vertebra la memòria. Ningú recorda la tarda que va passar fent *scroll* infinit en una xarxa social, però tothom recorda la tarda que va mirar el mar sense fer res més que existir.